

Қор нарығындағы алаяқтық- азаматтарға арналған жадынама

«Қазақстан қор биржасы» АҚ (бұдан әрі – Биржа, KASE) инвестициялық қызметке қатысты кейбір лицензиясы жоқ тұлғалардың заңсыз әрекеттері фактілерінің көбеюіне байланысты азаматтарды қырағы болуға және қаскүнемдердің айла-амалына түспеуге шақырады. Әлемде, соның ішінде Қазақстанда қазақстандық нарықта қаржы құралдарымен сауда жасау үшін жалған рұқсатты пайдалана отырып, интернет-алаяқтық жағдайлары жиілеп кетті. Оның үстіне алаяқтар KASE атынан әрекет ете бастады.

KASE ешқашан Биржаның немесе оның қызметкерлерінің тікелей қатысуымен жеке немесе заңды тұлғаларға биржалық нарықтарда баю үшін өз қызметтерін ұсынбайтынын ресми түрде мәлімдейді.

KASE сауда-саттықты ұйымдастырушы болып табылады және Биржаның сауда жүйесіне қосылуға және сауда-саттықты тек Биржа мүшелеріне ғана жүргізуге мүмкіндік береді, олар өз кезегінде инвесторлардың есебінен және мүддесі үшін қор нарығында мәмілелер жасайды. Биржа мүшелерінің тізімі мүшелік санаттарын және байланыс ақпаратын көрсете отырып, KASE веб-сайтында <https://kase.kz/ru/membership/#brokers> сілтемесі бойынша жарияланған. Бұл ретте Биржаға лицензиясы бар брокерлік ұйымдар ғана кіреді.

KASE реттеушінің (ҚР Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі, ҚНРДА) лицензиясы жоқ компаниялармен келісім жасау және өзара әрекеттесу кезінде клиенттердің барлық ықтимал тәуекелдерді қабылдайтынын атап өтеді.

Назар аударыңыз, алаяқтардың көпшілігі өте кең таралған схеманы пайдаланады: олар танымал WhatsApp, Telegram мессенджерлері, әлеуметтік желілер, электрондық пошта арқылы жұмыс істейді және суық қоңырауларды пайдаланады. Сонымен бірге бұл тұлғалар өздерін Биржа қызметкерлері ретінде көрсетіп, бағалы қағаздарға инвестициялауды ұсынады. Өз кезегінде, шабуылдаушылар әлеуетті құрбанға жоғары инвестициялық табыс, кеңес беру және байланысты қызметтерді уәде етеді, олар үшін әртүрлі сомаларды болжалды делдалдық шоттарға аударуды сұрайды.

Ақша аударылғаннан кейін алаяқтар клиент өз қаражатын брокерлік шоттан ішінара немесе толығымен алып тастауға ниет білдіргенге дейін онымен ынтымақтасады. Содан кейін, «депозиторлар», әдетте, псевдоброкерлермен байланысуда қиындықтарға тап болады. Сонымен қатар, көп жағдайда шабуылдаушылар бұрын салынған қаражаттың барлық сомасын дереу алу үшін депозитке қосымша сомаларды талап етеді.

Жеке мүлікті қорғау мақсатында Биржа қазақстандықтарға келесі қарапайым ережелерді сақтауды ұсынады:

Маңызды: алаяқтардан қалай қорғану керек!!!

Сіз назар аударатын бірінші нәрсе - брокер лицензиясы. Брокерлер тек уәкілетті органның – Қазақстан Республикасының Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігінің (ҚРҚР) лицензиясы негізінде және делдалдық қызметтерді көрсету туралы тиісті шарт жасалған жағдайда ғана жұмыс істейді. Қаржы делдалдарының қызметі Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексімен, Қазақстан Республикасының «Бағалы қағаздар нарығы туралы» Заңымен және Қазақстан Республикасының басқа да нормативтік құқықтық актілерімен қатаң реттеледі.

Екіншіден, лицензияны тексергеннен кейін брокерлердің сенімділігін басқа параметрлер бойынша бағалау қажет. Компанияның рейтингі, оның қаржылық көрсеткіштері және акционерлері - осы критерийлердің барлығы брокердің сенімділігін көрсетеді. Мысалы, ҚНРДА интернет-сайтында брокерлер (акционерлер, басшылық, байланыстар, қолданылған мәжбүрлеу шаралары және санкциялар) туралы жалпы ақпарат бар.

Қор нарығына инвестициялау арқылы инвестор нарықтық тәуекелдерден қорғанбайды және нәтижесінде кіріс алуға да, шығынға да ұшырауы мүмкін. Демек, брокер клиентке жоғары инвестициялық кіріске және (немесе) инвестициялық шығындардың болмауына кепілдік бере алмайды және беруге міндетті емес екендігін түсіну керек.

Қаржылық алаяқтықтың кез келген түріне тап болсаңыз, +7 (727) 237 10 00 сенім телефоны арқылы қаржы тұтынушыларының құқықтарын қорғау бойынша қаржы нарығын реттеу және дамыту жөніндегі агенттігіне хабарласуды ұсынамыз.

Лицензияланбаған қызмет белгілері бар ұйымдардың тізімін <https://www.gov.kz/memleket/entities/ardfm/press/news/details/266321?lang=ru> сілтемесі бойынша табуға болады.

Зиянды өтеу және кінәлілерді, алаяқтық әрекеттерден зардап шеккен тұлғаларды жауапкершілікке тарту үшін KASE Қазақстан Республикасының құқық қорғау органдарына хабарласуды ұсынады.